Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) MAŁA POHULANKA 10—7.

Nr. Wilno, dnia 29.XII.1934 r. 1193.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"R y t a s" o s t o s u n k u N i e m i e c d o L i t w y. "Rytas" Nr.293 z 27.XII.1934 r. Art.p.t."Alarmy niemieckie". Streszczenie:

Niemcy zachorowały na chorobę hitleryzmu i utraciły równowagę w słowach i czynach. Szczególnie, jeżeli chodzi o propagandę w stosunku do sąsiednich narodów. Litwini stanowią bodaj drugi naród, ku któremu wyciągają się palce rasistów. Palce te wyciągały się ku Austrji. Obecnie zaś przypominają one ludności Litwy duch krzyżacki i drapieżność kulturtraegerów okupantów.

Dlaczego Niemcy atakują Państwo Litewskie i spokojnych Litwinów? Dlaczego poniewierają drogą Litwinom ideę, dzięki której powstało Państwo Litewskie? Czy mało jeszcze rasistom ofiar na własnem terytorjum, czy mało im przestrzeni, która w postaci dziesiątków tysięcy hektarów leży ugorem na pograniczu Rzeszy? Co im przeszkadza Litwa?

Ohydna propaganda i kampanja prasowo radjowa jest tak wilcza, że niepodobnaby jej stosować przy jakiem takiem poczuciu godności własnej. Świadczy ona, na jakich postulatach opiera się idea hitlerowska. Czyż takie metody w stosunkach międzynarodowych mogą być usprawiedliwione? Litwini winni w związku z tem czuwać i śledzić za kampanją prowadzoną z poza Niemna.

K r o n i k a.

P a r l a m e n t a n g i e l s k i a s p r a w a k ł a j p e d z k a ./Elta z 27.XII.1934/:19 grudnia poseł Moore zainterpelował w Izbie Gmin angielskiego ministra spraw zagr. Simona o sytuację w Kłajpedzie, pytając, czy Litwa wypełnia statut.

Simon oświadczył, iż przedewszystkiem pragnie zwrócić uwagę, że już 4 grudnia w tej sprawie dawał wyjaśnienia. Obecnie w Kraju Kłajpedzkim jest dotychczasowy Dyrektorjat. 13 grudnia zwołany Sejmik nie mógł kontynuować swych prac spowodu braku quorum. Pertraktacje w celu zreorganizowania Dyrektorjatu trwają nadal. Angielski chargé d'affaires w Kownie był obecny na posiedzeniu Sejmiku i śledził pilnie bieg wypadków. Doniósł on, iż rząd litewski usiłuje przywrócić normalne funkcjonowanie statutu w Kraju Kłajpedzkim.

Poseł Moore podziękował ministrowi za udzielone wyjaśnienie i zapytał, czy będzie rozpatrywana jego interpelacja, o ile w niej poda konkretne wypadki, wykazujące, iż Litwa stale łamała i łamie statut kłajpedzki. Simon obiecał takie wypadki rozpatrzyć, o ile mu one będą przedstawione.

D y p l o m a c i z a g r a n i c z n i u m i n . L o z o r a i t i s a ."Liet.Aidas" Nr.273 /XII.1934/:22 grudnia minister Spraw Zagr. p.Lozoraitis przyjął na audjencji chargé d'affaires Stolicy Apostolskiej msgr.Aratę oraz sowieckiego chargé d'affaires Kofmana.

Wizyta p.Kofmana jest jakoby w związku z prowadzonemi obecnie pertraktacjami o umowę handlową z Rosją Sowiecką.

R a d j o m o n a c h i j s k i e a K ł a j p e d a ./Elta z 27.XII.1934/:Karol Haushofer bliski kołom "brunatnego domu" wygłosił przez radjo monachijskie miesięczny przegląd polityki światowej. Oświadczył on m.in., że w Genewie były wysłuchane skargi uciskanych Chorwatów, Węgrów i Macedończyków, zaś nie wzięto pod uwagę"głosów Niemców kłajpedzkich, których prawa są podeptane przez mały naród litewski".

Pozatem Haushofer m.in. omawiał stosunki z Francją i ministrem Laval'em, zaznaczając, że te rozmowy mogą być pożyteczne również dla sprawy kłajpedzkiej.

A t a k i p r a s y n i e m i e c k i e j p o d a d r e s e m p o s ł a T u r a u s k a s a.Prasa kow./z 27.XII.1934/:W związku z niedawno udzielonym wywiadem prasie czeskiej przez posła litewskiego w Pradze p.Turauskasa pisma niemieckie gwałtownie go atakują. Szczególnie ostro wystąpiło "Preussische Zeitung".

O r g a n H i t l e r a o s t o s u n k u N i e m i e c d o p a ń s t w b a ł t y c k i c h ."Liet.Aidas" Nr.293 /XII.1934/: "Voelkischer Beobachter" zamieszcza artykuł na temat stosunku Niemiec do państw bałtyckich. "Voelk.Beob." wyraża niezadowolenie, że w Estonji wprowadzono język angielski, jako pierwszy język obcy. Pozatem pismo niemieckie niezadowolone jest z łotewskiej reformy szkolnej i uregulowania sprawy języka państwowego. Zdaniem "Voelk.Beobachter", obie te sprawy świadczą o szowinizmie łotewskim. Na zakończenie "V.B." oświadcza, że państwa bałtyckie powinno unikać tego wszystkiego, co szkodzi dążeniom Narodu Niemieckiego.

"Biuletyn Kowieński Wilna", Nr.1027, dnia 29.XII.1934 r. str.1.

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Wytarcie o stosunku Niemiec do Litwy. "Lietuvos Aidas" Nr.293 z 27.XII.1934 r. Art.p.t."Alarmy niemieckie". Streszczenie:

Niemcy zachorowały na chorobę hitleryzmu i utraciły równowagę w słowach i czynach. Szczególnie, jeżeli chodzi o propagandę w stosunku do sąsiednich narodów. Litwini stanowią bądź drugi naród, bądź z którego wyciągają się palce rasistów. Palce te wyciągały się i ku Austrii. Obecnie zaś przypominają one ludności Litwy duch krzyżacki i zapalczywość kulturtraegerów okupantów.

Dlaczego Niemcy atakują Państwo Litewskie i spokojnych Litwinów? Dlaczego poniewierają drogą radiową ideę, dzięki której powstało Państwo Litewskie? Czy mało jeszcze zaległości i odłamów na tym terytorium, czy mało im przestrzeni, która w ciągu dziesiątków lat nie była zagospodarowana dostatecznie? Czy ta przestrzeń nie jest ważniejsza od interesów...

Obecna propaganda i kampania prasowo-radiowa jest raz wielca, że należałoby jej stosować przy jakiejś takiej pewności, że ludzie wiedzący ono, na jakich podstawach opiera się ideologia, przyjęły także metody w stosunkach międzynarodowych, mogą to zaakceptować. Litwini winni w związku z tym czuwać i śledzić za kampanią prowadzoną z poza Niemna.

K ł o p i n a.

Parlament angielski a sprawa Kłajpedy. /Elta z 27.XII.1934/: 19 grudnia poseł Moore zainterpelował w Izbie Gmin angielskiego ministra spraw zagr. Simona o sytuacji w Kłajpedzie, pytając, czy Litwa wypełnia statut.

Simon oświadczył, iż przedewszystkiem pragnie zwrócić uwagę, że już 4 grudnia w tej sprawie dawał wyjaśnienia. Obecnie w Kraju Kłajpedzkim jest dotychczasowy Dyrektoriat. 15 grudnia zwołany Sejm nie mógł kontynuować swych prac z powodu braku quorum. Pertraktacje w celu zreorganizowania Dyrektoriatu trwają nadal. Angielski chargé d'affaires w Kownie był obecny na posiedzeniu Sejmiku i śledził pilnie bieg wypadków. Donosi on, iż rząd litewski usiłuje przywrócić normalne funkcjonowanie statutu w Kraju Kłajpedzkim.

Poseł Moore podziękował ministrowi za udzielone wyjaśnienie i zapytał, czy będzie rozpatrywana jego interpelacja, o ile w niej poda konkretne wypadki, wykazujące, iż Litwa stale łamała i łamie statut kłajpedzki. Simon chciał także wypadki rozpatrzyć, o ile mu one będą przedstawione.

Dyplomaci zagraniczni u min. Łozoraitisa. "Liet.Aidas" Nr.273 /XII.1934/: 22 grudnia minister Spraw Zagr. S. Łozoraitis przyjął na audiencji chargé d'affaires Szolley, Apostolskiej nagr. Arata oraz sowieckiego chargé d'affaires Kofmana.

Wizyta p.Kofmana jest jakoby w związku z prowadzonemi obecnie pertraktacjami o umowę handlową z Rosją Sowiecką.

Radjo monachijskie a Kłajpeda. /Elta z 27.XII.1934/: Karol Haushofer bliski kołom "brunatnego domu" wygłosił przez radjo monachijskie miesięczny przegląd polityki światowej. Zaznaczył on m.in., że w Genewie były wysłuchane skargi uciśnionych Chorwatów, Węgrów i Macedończyków, zaś nie wzięto pod uwagę głosów narodów kłajpedzkich, których prawa są podeptane przez mały naród litewski".

Pozatem Haushofer m.in. omawiał stosunki z Francją i ministrem Lavalem, zaznaczając, że te rozmowy mogą być pożyteczne też i dla sprawy kłajpedzkiej.

Ataki prasy niemieckiej pod adresem posła Turauskasa. Pressa Kow./z 27.XII.1934/ w związku z niedawno udzielonym wywiadem prasie czeskiej przez posła litewskiego w Pradze p. Turauskasa prasa niemiecka gwałtownie go atakuje. Szczególnie ostro wystąpiła "Preussische Zeitung".

Organ Hitlera o stosunku Niemiec do państw bałtyckich. "Liet.Aidas" Nr.293 /XII.1934/: "Völkischer Beobachter" zamieszcza artykuł na temat stosunku Niemiec do państw bałtyckich. "Voelk.Beob." wyraża niezadowolenie, że w Łotwie i Estonji wprowadzono język angielski, jako pierwszy język obcy. Poza tem głosi, że niemieckie niezadowolone jest z łotewskiej reformy szkolnej i uregulowania sprawy języka państwowego. Zdaniem "Voelk.Beobachter" nie ma sprawy śląskiej o zrozumienie łotewskim. Na zakończenie "V.B." oświadcza, że państwa bałtyckie powinno unikać tego wszystkiego, co stanowi ujemnie Narodu Niemieckiego.

W y c i e c z k a Ż y d ó w l i t e w s k i c h d o W i l n a. Prasa kowieńska /z 27.XII.1934/:Dn.10 stycznia wyjeżdża przez linję administracyjną do Wileńszczyzny wielka wycieczka żydowska w składzie 30 - 40 osób. Wycieczkę organizują sjoniści rewizjoniści, Wycieczka zwiedzi również Warszawę.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a.

D o k o ł a l o t u V a i t k u s a .Radjo Kowieńskie /z 28.XII. 1934/:Jak donoszą, litewski lotnik amerykański Vaitkus, zamierzający dokonać drugiego lotu transatlantyckiego na samolocie"Lithuania II" złożył przepisowe lotnicze egzaminy państwowe.

S y t u a c j a r o l n i k ó w l i t e w s k i c h .Radjo Kowieńskie /z 28.XII.1934/:"Musų Rytojus" wyraża zdanie, że pomimo kryzysu rolnicy litewscy nie opuścili rąk, lecz potrafili dostosować się do nowych warunków i jeszcze bardziej oszczędzać. W tym względzie miasto musiałoby naśladować wieś.

U s t ą p i e n i e s z e f a s k a u t e k l i t e w s k i c h. Radjo Kowieńskie /z 28.XII.1934/:"Liet.Aidas" podaje, że p.Cziurlonisowa zrezygnowała z godności szefa skautek litewskich.

Z j a z d z w i ą z k u p a v a s a r i n i n k ó w .Radjo Kowieńskie /z 28.XII.1934/:"Liet.Zinios" donoszą, że w Kownie dn.26.XII rozpoczął się zjazd związku pavasarininków.

P r z y j a z d p o s ł a K l i m a s a .Radjo Kowieńskie/z 28. XII.1934/:"L.Aidas" komunikuje, że do Kowna przybył poseł litewski w Paryżu Klimas.

K o n f e r e n c j a w s p r a w a c h r z e m i e ś l n i c z y c h .Radjo Kowieńskie /z 28.XII.1934/:"Rytas" donosi, że minister Oświaty zamierza zwołać konferencję, która radzić będzie nad sprawami rzemieślniczemi.

M-stwo Oświaty zwróciło się do międzynarodowego instytutu rzemiosł w Paryżu z prośbą o przesłanie materjałów w sprawie założenia Izby Rzemieślniczej. M-stwo Oświaty projektuje założenie tej instytucji w 1935 r.

Z d z i a ł a l n o ś c i Z w i ą z k u D z i e n n i k a r z y, Radjo Kowieńskie /z 28.XII.1934/:Komisja Bałtyckiej Ententy Prasowej z ramienia Związku Dziennikarzy Lit. ukonstytuowała się, jak następuje: Dailide,/prezes/, Kemežis /wiceprezes/, Palecki/sekretarz/.

U k a r a n i e "R y t a s a" ."Liet.Aidas" Nr.293 /XII.1934/: "Rytas" ukarany został grzywną 500 litów za artykuł "Po zabójstwie Kirowa".

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a.

D o k o ł a p r o c e s u h i t l e r o w c ó w ./XII.1934/:Po kilkudniowej przerwie świątecznej wznowiony został proces Niemców kłajpedzkich. Przystąpiono do badania oskarżonego Molina, należącego do kłajpedzkiej partji narodowo socjalistycznej Neumanna.Molin jest jedynym spośród oskarżonych, który przyznał się do winy.

Zeznania Molina stwierdzają najważniejsze zarzuty przeciwko neumanowskiej organizacji "Sovog". Według oświadczenia Molina, "Sovog" miał utrzymywać stały i ścisły kontakt z niemiecką partją narodowo-socjalistyczną, skąd otrzymywano pomoc zarówno instruktorską, jak i materjalną.

W niektórych wypadkach kontakt utrzymywany był za pośrednictwem urzędników konsulatu niemieckiego w Kłajpedzie. Molin wymienia nazwiska całego szeregu osób, biorących czynny udział w organizacji bądź też pośredniczących pomiędzy partją narodowo socjalistyczną Rzeszy a organizacją narodowo socjalistyczną w okręgu kłajpedzkim.

A r e s z t h i t l e r o w c a .Radjo Kowieńskie /z 28.XII.34/: "Liet.Keleivis" donosi z Kłajpedy, że władze aresztowały tam kierownika kliniki dr.Gatera oraz jego krewną M.Kibartową.

Wiadomość tę podało także Radjo Berlińskie.

Z g o n b. p r e z e s a D y r e k t o r j a t u .Radjo Kowieńskie /z 28.XII.1934/:"Liet.Keleivis" donosi, iż w Kłajpedzie zmarł były prezes Dyrektorjatu kłajpedzkiego Otto Kadgiehn.

B e z r o b o c i e w K ł a j p e d z i e .Radjo Kowieńskie/z 23. XII.1934/:Przed świętami Bożego Narodzenia zarejestrowanych było w Kłajpedzie 1.866 bezrobotnych.

N o w e p i s m o s t r z e l c ó w k ł a j p e d z k i c h. Radjo Kowieńskie /z 23.XII.1934/:Oddział strzelców kłajpedzkich im. Dariusa i Girenasa zaczął wydawać pismo p.t."Pajurio Sarges".

Wycieczka Żydów litewskich do Wilna. Prasa kowieńska /z 27.XII.1934/:Dn.10 stycznia wyjeżdża przez linję administracyjną do Wileńszczyzny wielka wycieczka żydowska w składzie 30 - 40 osób. Wycieczkę organizuje sjoniści rewizjoniści. Wycieczka zwiedzi również Warszawę.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

Odłożenie lotu Vaitkusa. Radjo Kowieńskie /z 28.XII. 1934/:Jak donoszą, litewski lotnik amerykański Vaitkus, zamierzający dokonać drugiego lotu transatlantyckiego na samolocie "Lithuania II" złożył przepisowe lotnicze egzaminy państwowe.

Sytuacja rolników litewskich. Radjo Kowieńskie /z 28.XII.1934/:"Musų Rytojus" wyraża zdanie, że pomimo kryzysu rolnicy litewscy nie opuścili rąk, lecz potrafili dostosować się do nowych warunków i jeszcze bardziej oszczędzać. W tym względzie miasto musiałoby naśladować wieś.

Ustąpienie szefa skautek litewskich. Radjo Kowieńskie /z 28.XII.1934/:"Liet.Aidas" podaje, że p.Cziurlonisowa zrezygnowała z godności szefa skautek litewskich.

Zjazd związku pawasarininków. Radjo Kowieńskie /z 28.XII.1934/:"Liet.Zinios" donoszą, że w Kownie dn.26.XII rozpoczął się zjazd związku pavasarininków.

Przyjazd posła Klimasa. Radjo Kowieńskie /z 28.XII.1934/:"L.Aidas" komunikuje, że do Kowna przybył poseł litewski w Paryżu Klimas.

Konferencja w sprawach rzemieślniczych. Radjo Kowieńskie /z 28.XII.1934/:"Rytas" donosi, że minister Oświaty zaprosił z rana konferencję, która radziła będzie nad sprawami rzemieślniczemi.

M-stwo Oświaty zwróciło się do Międzynarodowego Instytutu rzemiosł w Paryżu z prośbą o przesłanie materjałów w sprawie założenia Izby Rzemieślniczej. M-stwo Oświaty projektuje założenie tej instytucji w 1935 r.

Z działalności Związku Dziennikarzy. Radjo Kowieńskie /z 28.XII.1934/:Komisja Bałtyckiej Ententy Prasowej z ramienia Związku Dziennikarzy Litw. ukonstytuowała się, jak następuje: Dailide,/prezes/,Kemezis /wiceprezes/, Paleckis/sekretarz/.

Ukaranie "Rytasa". "Liet.Aidas" Nr.293 /XII.1934/: "Rytas" ukarany został grzywną 500 litów za artykuł "Po zabójstwie Kirowa".

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kronika.

Dokończenie procesu Neumanowców /XII.1934/:Po kilkudniowej przerwie świątecznej wznowiony został proces Niemców kłajpedzkich. Przystąpiono do badania oskarżonego Molina, należącego do kłajpedzkiej partji narodowo socjalistycznej Neumanna,który jest jedynym spośród oskarżonych, który przyznał się do winy.

Zeznanie Molina stwierdzają najważniejsze zarzuty przeciwko neumanowskiej organizacji "Sovog". Według oświadczenia Molina, "Sovog" miał utrzymywać stały i ścisły kontakt z niemiecką partją narodowo socjalistyczną, skąd otrzymywano pomoc,zarówno instruktorska, jak i materjalna.

W niektórych wypadkach kontakt utrzymywany był za pośrednictwem urzędników konsulatu niemieckiego w Kłajpedzie. Molin wymienia /XII.1934/ nazwiska osób, z grona których czynny udział w organizacji badź też pośredniczących pomiędzy partją narodowo socjalistyczną Rzeszy a organizacją narodowo socjalistyczną w okręgu kłajpedzkim.

Aresztowanie lekarza. Radjo Kowieńskie /z 28.XII.34/: "Liet.Keleivis" donosi z Kłajpedy, że władze aresztowały tam kierownika kliniki dr.Cetera oraz jego krewną M.Klosertową.

Wiadomość tę podało także Radjo Berlińskie.

Z pomieszczeń Dyrektorjatu. Radjo Kowieńskie /z 28.XII.1934/:"Liet.Keleivis" donosi, iż w Kłajpedzie zmarł były prezes Dyrektorjatu Kłajpedzkiego Otto Kadgiehn.

Bezrobocie w Kłajpedzie. Radjo Kowieńskie/z 28.XII.1934/:Przed świętem Bożego Narodzenia zarejestrowanych było w Kłajpedzie 1.996 bezrobotnych.

Nowe pismo strzelców kłajpedzkich. Radjo Kowieńskie /z 28.XII.1934/:Oddział strzelców kłajpedzkich im. Dariusa i Girenasa zaczął wydawać pismo p.t."Pajurio Sargas".